

Quod ostreis cancer facit, dum incante se aperientibus lapillum injicit, ut claudere se non possint; hoc diabolus loquacibus facit, dum scilicet per violationem silentii garrulitati assuescere eos facit, sicque efficit, ne deinceps os claudere amplius possint. PLUTARCH.

Nihil æque proderit, quam quiescere, et cum aliis minimum loqui, plurimum secum. SENECA. *Ep.* ciii.

Ænea turris omnibus silentium est :

Silentium rebus gerendis omnia est :
Utilior haud est ulla res silentio.

David tam multa arcana in secreta mansio cognovisse dicitur, quia amicum Chusi, qui idem, ac silentium significat, habebat.

Secundum Thalassium, silentium, et preces maxima virtutum arma sunt, mentem enim simul purificant, ac perspicaciorem reddunt. (*Hom. II, de Annu. hom. cii.*) Juxta S. Gregorium Nazianzenum continentia, et castitatis est mater silentium.

Recte cecinit nonnemo Poeta :

Nobile lingua homum, si fari in tempore novit :
Nobile lingua malum, si fari in tempore nescit.
BARBONUS.

Augustus Imperator ita filiam, et neptes instituit, ut nihil agerent, nihilque loquerentur, quod non in diurnos commentarios referri posset. SUETONIUS, *ap. Drex. in Phaetontis*, c. xli, § 4.

Omnis institutionis ratio, inquit Simplicius, eo refertur, ut et a rebus externis, et a brutis suis affectionibus, et a corpore ad seipsum animus avocetur, ut suo modo, eodemque perpetuo tenore vivat. Quam ad rem silentium plurimum confert. Ut enim sensus animum ipsos auscultantem ad exteriora effundit, cuius effusionis remedium est silentium. *Enchir. Epict.*

Tyrannus quidam Tryzus, ut occasiones conjurationum præcideret, vetuit lege, ne incolarum quisquam alteri, vel publice, vel privatim loqueretur. Igitur incolæ mutibus, et vultu animi sensa mutuo insinabant. Sed, et illud Rex ubi intellexit, cavet alia lege. Tum quidam, tyrannide nimia offensus acrius in forum progressus est; Ibi stans fervide lacrymatum est : quem multitudo

confluens secuta, in fletum publicum erapit. Quo intellecto, Tyrannus festinaturus, ut etiam illi prohiberet, cum suis stipularibus armatis advolare ad sedandas lacrymas; cives a longe illo viso, eripientes arma militibus, Tyrannum interfecerunt. *ÆLIANUS*, l. XIV, xxii.

UTILITAS. — Papyrius prætextatus, patris in Senatum comes, a matre ad prodenda consilia sollicitatus, dixit : consultum in senatu esse, utrum videretur utilius reipublicæ, unusne vir duas uxores, an una duos viros habeat. Quo audito mater cum aliis matronis Romanis cum ad curiam lacrymabunda venisset, fides Papyrii ita enituit, ut ei soli liceret curiam intrare. *GELLIUS*, l. I, c. xxiii.

DIGNITAS. — Magna sapientia est temperatum silentium, et omni certe sermone longe præstantius. *PLUT.* in *opus.*

Recte dixit Salomon : Stultus quoque si tacuerit sapiens reputabitur, et cum compresserit labia sua intelligens. (*Prov. xvii, 28.*) Hinc Aleciatus quoque sic cecinit.

Cum tacet, haud quidquam differt sapientibus
[amens.]

Stultitia est index, linguaque, voxque sua.
Ergo premet labia, digitoque silentia signet,
Et sese Pharium vertat in Harpocratem.

Quidam a Pythagora quærens, quomodo inter sapientes discipulos computari posset? hoc ab eo responsum audivit : Serva silentium, donec necessarium tibi sit loqui. Si nihil dixeris, nisi quod bene scieris; si gesseris optima, et locutus fueris pauca. *PYTHAG.* in *suis præc.*

NECESSITAS. — Vetus antiquorum effatum erat : Non ulli tacuisse nocet, nocet esse locutum. *CATO*, l. II, *dist.* xii.

Hypocaustum calidum sine ostio, vas vinarium sine operculo, lingua sine silentio; nec illud calorem, nec istud odorem, neque hæc animi fervorem conservabit. *DREX.*, in *Ros.*, p. 1, c. III, § 6.

Abbas Sisoy dicebat : Crede, quia ecce triginta annos habeo, quod non deprecor Deum propter peccatum, sed orans hoc dico : Domine, protege me a lingua mea. Et usque nunc per singulos dies corruo per ipsam, et delinquo. *Vitæ PP.*, l. V, *libelli* IV, n. 59.

Dicente quodam Fratre : Desidero custodire cor meum : respondit Abbas Sisoy : Et quomodo possumus custodire cor nostrum,

si lingua nostra januam apertam habeat? *Ibid.*, l. XI, n. 27.

SECUNDITAS. — Angeronam silentii Deam ore obsignato repræsentarunt prisce, et in templo Voluptie, quæ delectationis, et gaudii Dea fuerat, collocarunt, ut tacite, significarent, eam, qui silere nosset, ingenti delectatione, ac voluptate profusum iri. *MACROB.*, l. I. *Satur.*

AXIOMATA.

Vetus Germanorum proverbium est : Duorum sapientior tacebit prius. *DREX.* in *Phaet.*, c. LXII, § 6.

Lædi, et silere, summa fortitudinis est. *Idem in Rosis*, p. 1.

Alium silere cum voles, prius sile. *SENECA* in *Hypolit.*

AUCTORES.

Alphonsus Rodrigu. de perfectione, p. 4, tr. 2, c. 4 et 5.

Nicolaus Lancizius opusc. 5, num. 46, et opusc. 9, c. 6, n. 135.

Julius Nigronus in reg. 26, communium Soc. Jesu.

Jeremias Drexelius in *Rosis*, p. 1, c. III.

B. Alb. Magnus in Paradiso animæ, c. xxxi.

Eusebius Nieremberg, in doctrina Ascetica 8, c. 1 et II.

Jacobus Alvarez, t. II, l. III, c. IX, § 13.

Josephus Mansi Bibl. mor. tr. 88.

TEMPLUM.

DEFINITIO. — *Est locus sanctis operibus destinatus, scilicet orationum frequentationi, lectionum recitationi, divinæ laudis dedicationi : et veri sacrificii oblationi.* (S. BONAV. ser. 1, de *ded. Eccl.*) Quod confirmans S. Bernardus : quis, inquit, Ecclesiæ parietes sanctos dicere vaeat, quos manus sacratæ Pontificum tantis sanctificaverit mysteriis? Ex tunc quoque, et deinceps inibi lectionum resultare frequentia, sanctarum orationum devota murmurare susurria, sanctarum reliquiarum honorari beata presentia, sanctorum spiritum indefessa noscitur custodia vigilare. S. BERN. *ap. Mansi*, tr. xx, d. II, n. 1.

S. Carolus Borromæus finem Templorum fusius declarans sic loquitur : Quod si homi-

nes in actionibus, et negotiis mundanis non casualiter, aut modo fortuito agunt, sed per judicium, et prudentiam se gubernantes, optime id, quod faciunt, considerant : sicut ut finem, ob quem ita faciunt, ut eam operi faciendo adhibeant diligentiam, et industriam, quam operis qualitas, et momentum requirit; quanto est rationabilis, quod, quando ad Ecclesias et stationes, et indulgentias (tantæ nimirum considerationis negotia) contenditis, bene consideretis, quid facturi sitis, aut quo fine illud facere debeatis? Ecclesiæ eo præcipue sine visitantur, frequentanturque Domini nostri, et sanctorum solemnitates, ut mysteria illarum solemnitatum colantur, et veneretur reliquia, ad participandam earum virtutem, et efficaciam, ut per illas ad sanctorum excitetur exempla, ut dies illi sanctificentur, ut Sanctis illis medianibus peccatorum veniam, aliasque a Deo gratias, obtineamus. Item Ecclesiæ eo sine frequentantur, et venerando, et tremendo altaris sacrificatione presentibus admimus; ut fructum mortis, et passionis Christi participemus; ut psalmodiam, et hymnos ad divinæ Majestatis laudem, et gloriam decantatos auscultemus; Ad Ecclesiam ideo acceditis, ut orationes vestras simul cum precibus totius Ecclesiæ Catholice a sacerdotibus oblati conjunctas divino conspectui presentetis; Ideo eo contenditis, ut sanctorum intercessionibus pro vobis procuretis; ut pro peccatis vestris misericordiam, a tribulationibus, et ærumnis mundi hujus liberationem, in necessitatibus vestris divini auxilii subsidium, contra tentationes victoriam, et pro virtutibus acquirendis gratiam postuletis. Quia igitur ratione possibile erit, quod ad fines hosce prædictos Ecclesiam aduenies, nullam prorsus detis operam, ut in ea reverenter, devote, silenter, in vobis metipsis recolletis, et ad omnia, quæ in illis fiunt, aut dicuntur, prompti, et parati, divinis officiis assistatis, et sequamini præceptum Sapientis, qui dicit : *Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei; reframando videlicet omnes tuos affectus, cavendoque, ne quidquam loquaris, aut committas, quod loci illius sanctitati repugnet.* *CAROLUS in act. med.*, p. 2, f. 10.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Unam petii a Domino, hæc requiram, ut inhabitem in domo Domini

omnibus diebus vitæ meæ, ut videam voluptatem Domini, et visitem templum ejus. *Ps. XXVI.*

Domum tuam deest sanctitudo in longitudinem dierum. *Ps. CXXII.*

Domus mea, domus orationis vocabitur. *MATTH. XXI.*

Ego autem in multitudine misericordie tuæ introibo in domum tuam. *Ps. v.*

Domine, dilexi decorem domus tuæ, et locum habitationis gloriæ tuæ; ubi habitans glorificaris, inquit interlinearis, ut non sibi, sed tibi detur gloria, et ideo non simpliciter habitationis, sed ubi habitat gloria, dicitur. *Ps. XXV.*

Dominus in templo sancto suo; sileat a facie ejus omnis terra. *HABACUC., I. II.*

Introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. *Ps. v.*

Introibo domum tuam, in holocaustis reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia mea. *Ps. vi.*

Introibimus in tabernaculum ejus, adorabimus in loco, ubi steterunt pedes ejus. *Ps. CXXXI.*

Vere Dominus est in loco isto, et ego nesciebam, pavensque, quam terribilis est, inquit, locus iste! Non est hic aliud, nisi domus Dei, et porta cœli. *Gen., c. XXVIII.*

Ne appropinquas huc, solve calcamentum de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, terra sancta est. *Ezod., c. v.*

UTILITAS. — Replebimur in bonis domus tuæ, sanctum est templum tuum. *Ps. XIV.*

Si deprecati te fuerint in loco isto, dimitte peccata servis tuis, et doce eos viam bonam, per quam ingrediantur. *II. Par. VI.*

Sacrificium laudis honorificabit me, et illic iter, quo ostendam illi salutare Dei. *Ps. XLIX.*

Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum: concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini: Cor meum, et caro mea exultaverunt in Deum vivum: Etenim passer invenit sibi domum, et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos. Altaria tua, Domine virtutum, Rex meus, et Deus meus: Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. *Ps. LXXXIII.*

JUCUNDITAS. — Adducam eos in montem sanctum meum, et ketificabo eos in domo orationis meæ, holocausta eorum, et victimæ, eorum placebunt mihi super altari meo, quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis. *ISAIE., c. LVI.*

Quæ est ista domus, quam ædificabitis

mihî? et quis est locus quietis meæ. *Ib., c. LXVI.*

Introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam. *Ps. XLII.*

IRREVERENTIA. — Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? *JEREM., c. II.*

Incenderunt igni sanctuarium tuum, poluerunt tabernaculum nominis tui. *Ps. LXXXII.*

Respexistis ad amplius, et factum est minus et intulistis in domum, et exsufflavi illud; quam ob causam, dicit Dominus exercituum? quia domus mea deserta est, et vos festinastis unusquisque in domum suam. *Agg., c. I.*

EX SS. PATR., ET DOCT.

QUALITAS. — Hinc, et illud quoque accidit, ut omnium pene mentibus insitum sit, naturaliterque persuasum, quæ Deo semel dedicata sunt, ea neque prophanari, neque ulla hominum insolentia, divina obnitate, posse attingi; quo enim pacto fieri queat, ut ea pelluntur, quæ suapte natura semper sunt munda, cæteraque emundant omnia? *Conc. Eph., I. V., c. XXI.*

Maxima reverentia exhiberi debebat in loco, ubi talis manifestatio Dei in signo fiebat, et sic nos, cum in omnibus locis deputatis ad cultum Dei, eum colamus, nullus tamen est locus, in quo magis eum in reverentia magna habere debeamus, quam ubi est sacratissimum Corpus Redemptoris, cum nihil sit, in quo manifestior Dei præsentia appareat. *ABULENS. in c. XXXIV, ex.*

Quippe si orationis domus est, id tibi oportet agere quod vocatur, id est, orare, psallere, peccata confiteri, amarum oculorum lacrymis, et mentis gemitibus peccata abluere, et fiducialiter veniam de commissis culpis implorare; est quippe ibi specialiter respectus divinus. Assistent ibi Angelici ordines pro populo deprecantes, qui preces nostras ad aures proferunt Domini Sabaoth. *MANSI, d. III, c. III.*

Omnes ad orandum in eundem locum convenite, sit una communis precatio, una spes in charitate, et fides inculpata in Christum Jesum, quo nihil præstantius est, omnes velut unusquisque ad templum Dei convenire, velut ad unum altare, ad unum Jesum Christum Sacerdotem. *S. IER. M. in ep. ad Magn.*

Non autem in hoc solum divini timoris

officium est ad domum Dei corporaliter convenire, et visibiliter genuflectere: sed animam supplicationis affectu, impetrationis fructu dignam facere, et ad exorandum fide, et operibus preparare. *S. EUCN. ho. oportet semper orare.*

Filiationem vestram, charissimi, commoneamus, ut convenientes ad sacratissimum Dei templum, id diligenter pertractare studeatis, ad quod venistis; si enim veraciter creditis, templum Dei esse illud, ad quod convenitis, id proculdubio inibi operari debetis, quod ei placeat, cujus templum est, ad quod convenitis. Cum enim ubique Deus sit, in suo tamen templo specialiter debet requiri, et quantum ipse inspirare dignatus fuerit, inibi quod ei placet, debet expeti. *Concil. quoddam ap. Mansi, tr. XX, d. IV, n. 9.*

Nolens aliquid in domo sua terrenæ negotiationis, ne ejus quidem, quæ honesta putaretur, exhiberi, dispulit neotiores; Quid ergo, fratres mei putamus, faceret Dominus, si rixis dissidentes, si fabulis vacantes, si risu dissolutos, vel alio quolibet seelere reperiret irretitos, qui hostias, quæ sibi immolarentur, ementes in templo vidit, et eliminare festinavit? *V. BEDA, in cap. II, Joan.*

Quid facis homo? mulieris speciem curiosus in Ecclesia perscrutaris, nec horrescis, tanta templum Dei afficiens contumelia? Postribulumne tibi videtur Ecclesia, et foro ignobilior? Nam in foro erubescis, etiam times, ne quis te videat mulierem sectari; in Ecclesia vero Dei, cum ipse Deus te alloquatur, et ab istis deterreat, eo ipso tempore maxime fornicationi, et adulterio vacas, quo tibi magna voce intonatur, ut ab his fugias, nec horrescis, nec stupeas. *S. CARRS. hom. LXXIV, in Matth.*

Adombrat locus iste (facies et labrum cœnium) examen, quod quisque facere tenetur, cum ingreditur domum Dei, ut non nisi lotus ingreditur: sed timendum valde est, ut Augustinus notavit, ne maculas a corpore extergas, et laves, non autem a mente. Mirum valde est, quod non audens illotis manibus, aut ore Ecclesiam intrare, audeas vero illota mente, et plenus perjurii, et adulterii, et id genus aliis peccatis, Ecclesiam introire. Si macula in corpore, aut in veste apparet, non audes intrare; si vero sordida mens, et conscientia, nihil times. Specula mandat Dominus poni juxta fontem aquæ: specula vero tua, mandata sunt Dei;

Tunc, ait Justus, non confundar, cum peccero in omnibus mandatis tuis. *OLEASTER, c. XXX, ex.*

Restituit Dominus fidelibus suis tam pie, tam hilariter, tam devote ista operantibus, ut eos quoque ipso in suæ fabricæ constructione componat; quo currunt lapides vivi, fide formati, spe solidati, charitate compacti; ubi sapiens ille Architectus Apostolus fundamentum posuit Christum Jesum; fundamenta ergo in cordibus vestris Apostolica, et Prophetica monita jacite; humilitatem sicut pavimentum sine offensione prosternite; salutarem in corde vestro doctrinam orationibus, ac sermonibus tanquam firmis parietibus communitate; divinis eos testimoniis tanquam luminariis illustrate; infirmos sicut columnæ sufferte; inopes sicut testo protegite, ut vos Dominus in æternum perfectos, dedicatosque possideat. *S. AUG. de ded. Eccl.*

Terribilis plane locus, et dignus omni reverentia, quem fideles viri inhabitant, quem Angeli sancti frequentant, quem sua quoque præsentia Dominus ipse dignatur. *S. BERN. ap. Eng. Dom. IX, post Pent.*

Est locus Angelorum, locus Archangelorum, regia cœli, cœlum ipsum: Quemadmodum igitur sit cœlum quispiam in angustum reductum illic inducat: etiamsi patrem, etiamsi fratrem videas, tamen præ stupore non alloquaris: sic neque hic aliud quidquam quam sancta sonare debent. *(Ibid.)* Idem S. Nilus inculcat, ut templum aditus, se cœlum ingredi cogitet: Ecclesiam, inquit, non secus, ac cœlum frequenta, nihilque in ea aut loquere, aut age, quod terram sapiat.

Templum Dei fidelis quisque est. *GREG. super Etec. Hom. XI.*

Templum Dei est conscientia. *Ibid. super Ev. ho. XVII.*

Templi decor est pia habitantium religiositas. *BERN.*

Templum Dei facit is, cujus non est deprecatio, voluntas perversa, inquinata memoria. *Idem in Ded. Eccl. s. II.*

UTILITAS. — Inter sevientes, turbidosque aerearum potestatum, ac spiritualium nequitiarum insultus, inter crebra periclitantis mundi discrimina, summus Architector Jesus domum struxit, æternis basibus stabilitam, quæ euntibus in ipsam esset in domum refugii, in asylum protectionis tutissimum. *GERSON. Dom. 3, post Pent.*

Crux, et Crucifixus nonne loquuntur, ut penitentiam agamus? cum talem ipsum Christum ante oculos stantant, quo nullus unquam acerbius deluit, non pro suorum, sed pro nostrorum satisfactione peccatorum. Sanctorum rursus, sanctarumque imagines idem suadent, ingentes memoriæ nostræ quod per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Denique tumbaram sculpturæ magnis nos vocibus, et lamentis in penitentiam provocare non cessant, ingentes quid illæ sunt, quid fuerunt, quid nobis meruerunt, quid exigunt ut suum, quorum corpora incinerata tegit tellus. *Idem de vit. cleric.*

Habes Ecclesiam, sacrificium, quod proficitur, habes Patrum orationes, habes Spiritus Sancti domum. Martyrum memorias, et Sanctorum congregationem, multaque alia, quæ sunt huiusmodi, quæque possunt te a peccatis ad iustitiam revocare. S. CHRYS. t. I, hom. LXIX.

Vitæ diligentiam, et puritatem nihil sic efficit, et corrigit, ut continua in templis conversatio, et alacris ad audiendum verbum Dei studium. *Ibid. ho. LIX.*

EXEMPLA SACRA.

QUALITAS. — David Rex supra omnes veteris testamenti sanctos hoc encomio insignitus, et nobilitatus fuit, ut ab illo vocaretur vir secundum cor Dei: *Inveni virum secundum cor meum*; sed quoniam merito hoc sibi privilegium præ omnibus aliis comparavit? Certe non alio, quam quia præ cæteris honorem, et decorem domus Dei zelavit; quis enim alius per tot sæculorum curricula de erigenda Dei domo, Ecclesia, vel templo aliquo adeo sumptuoso cogitavit, aut sollicitus fuit, quam ipse, qui pro hoc ædificio ad honorem Dei erigendo tot auri, et argenti milliones congregavit, cui operari adeo intentus erat, ut pro vehementia sollicitudinis oculi ejus somnum vix capere possunt: *Sicut juravit Domino, vatum vocit Deo Jacob, si introiero in tabernaculum domus meæ; si ascendo in lectum strati mei; si dederò somnum oculis meis, et palpebris meis dormitationem, et requiem temporibus meis, donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Jacob.* (MANSI, d. I, n. 2.) Destinavit autem pro sumptu templi, et reliquit centum, et octo millia talenta auri, argenti vero decies centena, et septemdecim millia. Hæc omnia

auri, et argenti talenta pene ter millies decies centena millia nummorum nostrorum aureorum conficiunt, hoc est ter mille milliones. Cornelius a Lapide ait: Salomoni pro Templo reliquit Pater bis mille, et quadringentos milliones auri. Ratione monetæ Italianæ facit auri, et argenti Ducatos 3282 milliones: insuper centum triginta quatuor millia, et viginti quatuor. Ad calculum Hispanicum facit ea summa 2812 milliones, octo millia, trecentos septuaginta quinque Ducatos Hispanicos. Ad Gallicum calculum 2745 milliones; unum, et quinquaginta millia, sexcentos et sexaginta sex aureos nummos Gallicos. (DREX. p. III, c. I, *Aurisod.*) Hanc auri summam, ut tota ex auro sit, non ferrent decem millia curruum nongenta, et octoginta, quamvis singuli currus caperent ducenta, et quinquaginta millia aureorum, ut ait Salianus de amore Dei lib. VIII, c. VII, in fine. In hoc Templo ædificando laborantur hominum supra centum sexaginta quinque millia. Prefectorum tria millia trecenti: proselytorum in monte onera portantium septuaginta millia: Latomorum, et saxa Templo parantium octoginta millia. Ita Cronicon Regum.

De Matre S. Gregorii scribit Nysseus, quod in conventibus, locisque sacris nunquam illius vox audita sit, necessarios tantum illas, et mysticas excipio, ut nullum ab illius ore verbum in Ecclesia prodierit, nisi quod cum lacrymis Deo funderet. Plus ille dicit de religiosissima matre sanctissimus filius: venerandæ mensæ nunquam terga vertit, nec divinum solum conspuendo inquinavit. Tam urbana erat erga sacram aram, ex qua panis, qui de celo descendit, dispensabatur, ut religioni deceret, dorsum illi obvertere, ipsum autem pavementum templi sic devenerabatur, ut labem fradam sacro loco afferre putaret, si vel exuperet; rusticam etiam profanationem, aut profanam rusticitatem arbitrareretur, nisi mutuo silentio, et toto ad reverentissimam observantiam composito corpore locum cælestem, solum permagnificum, imperiale thronum augustissimæ omnipotentie Dei quam urbanissime coleret. O divina mulier! si insolentias, vanitates, impietates, quæ in templis Dei a nobis hoc tempore exercentur, videres, vivere dolor non sineret. *Dp. NISS. p. II, § 5, Dom. ult. post Pent.*

S. Hieron. de seipso scribit: Quando ita-tus fuero, et aliquid mali meo animo cogi-

tavero, et me nocturnum phantasma deluserit, Basilicas Martyrum intrare non audeo, ita totus, et corpore, et animo contremisco. S. Hieron. contra Vigilant. l. III, 4.

S. Nilus in epistola quadam ad Anastas. de D. Chrysostomo Missam celebrante ita scribit: Cum cepisset sacrificium, plurimæ statim ex illis Virtutibus, e celo descendentes, stolis indutæ splendidissimis, nudis pedibus, intentis oculis, pronæ altari, magno cum silentio, et reverentia, quoad venerandum illud mysterium expletum fuerit, circumsteterunt. S. NILUS, in ep. ad Anaet.

Amphilochius de S. Basilio M. refert, quod vix unquam celebraverit, quin semper cælesti aliqua visione fruere: semel tantum culpa Diaconi cujusdam, qui ei assistebat, illa privatus remansit, eo quod Diaconus ille lascivum in mulierem oculum defixisset, tunc enim subito Angelici Spiritus disparuerunt, quem tamen mox ut a se removit, pristinos vicissim favores experiri cepit. AMPHIL. in vit. S. Basil.

De Abulensi Leontio in Prato spirituali refertur, quod Angelum dextero altaris cornu assistentem conspexerit, sibi dicentem: Ex quo sanctificatum est altare istud, ego jugiter illi adstare jussus sum. MANSI, d. III, n. 3.

Drexelius scribit, Philippum II, dum rei sacræ regio stipatus comitatu interesset, duos de suis magnatibus sibi vicinos familiaris inter se fabulantes observasse, redeuntem vero in conclavi, illos ipsos atroci vultu notasse, ac dixisse: Vos a conspectu meo posthac abite; quo velut fulmine icti, ita perturbati sunt, ut alter mœrore sensim contabuerit, alter emota mente, attonito similis, in omnem vitam manserit; quid erit ab aspectu Dei, in quem desiderant Angeli prospicere, et in quo omne bonum contemplantur, in æternum arceri? quod Isaias prædixit olim populo sacrilego: *In terra sanctorum iniqua gessit, non videbit gloriam Domini.* DREX. l. II, Tribun. c. IX, § 1.

S. Franciscus Xaverius memor Apostolici dicti, levabat ubique manus suas in oratione, sed nihilominus, quum in templi adorandi, exorandique Dei copia dabatur, in ea se libentissime abdebat, et noctes insomnes ante aram traducebat: certe templum illi Gœ pro conclavi fuit, in quo quietem in precibus caperet, nihilque illis demeret, nisi quantum sibi ineluctabili somnus raperet necessitate. Jo. RHO. l. III, c. VII, n. 2.

Carolus Scribanus a Societate Jesu, vir rebus agendis, et Litterarum studiis, scribendisque libris occupatissimus, pro festis tamen diebus aras, et potius templi ornatum ipse per se componere consueverat. Haud satis erat homini religiosissimo auctoritate, quæ plurimum valebat, apud viros principes, ac ditissimos mercatores satagere, ut magnifice templa omni sacra suppellectili instruerentur, nisi suam quoque operam adjungeret, ac laborem; quod tanto est laudabilius, quanto in huiusmodi occupatis, ac litteratis hominibus rarius videtur. *Ibid. n. 4.*

Jacobus Granadus ex eadem Societate, sacras Deo ædes, luteas scilicet has nostras cælestium templorum imagines, quam præter transiret, aperto capite, ubi primum fuerat conspicuus, incedebat; in peregrinationibus vero, quum oppidorum procul lures, et tecta summa coperunt apparere, tum prima Granado coram templi oculis pervestigandi, quod mox detecto ad reverentiam capite, sacris hymnis, ac precibus consalutaret. Quorum vero templorum curatio Societati obvenisset, ea quam magnificentissime splendere cupiebat, et quidem quam rem ad ipsum spectaret, ne quidquam ad ornatum, elegantiamque desiderari posset, nulla sumptuum habita ratione procurabat. Enim vero si Domini est aurum, illi jure optimo redditur. *Ibid. n. 6.*

Superiori seculo, in solo Regno Mexicano, vix tum ad Christi fidem traducto, fuere extructa octoginta Religiosorum domicilia: Deinceps autem, hoc est, ab ejusdem sæculi anno septuagesimo numerata sunt septuaginta, et eo amplius templorum millia, a Castellæ Regibus ibidem condita; in quibus sunt quadraginta amplissimi et ditissimi Episcopatus. SCABAN. in polit. præfat.

Jacobus Rex 2000, templa B. V. ædificavit. BEANA in Parad. n. 3, c. VI, de vot. VIII. Reges Hispaniæ in solo occidente supra septuaginta templorum millia ditissima pietate erexerunt. JAC. HEXA. in Missa.

Templum S. Sophiæ Constantinopoli ea fuit majestate, ut cum dedicatio ejus celebraretur primo, exclamasse feratur Justinianus Imperator: *εὐχαρίστω εὐχαρίστω*: Superavite, Salomon. Unde et in ejusdem templi pariete quasi victus, et mæstitia perfusus, pius erat Salomon, seu victum sese a Justiniano doleret, si viveret, ac videret Sophiæ templum. S. CHRYS. n. 18.

Ferdinandus Magnus Castellæ Rex cum mortem propinquam sentiret, Sacrum fieri jussit in æde S. Isidori Hispanensis, in eoque sacra se communione refecit. Die sequenti, vocatis Episcopis, Abbatibus, et viris religiosis ad Ecclesiam diademate coronatum, et regali cultu fulgentem deportari se jussit, cumque ad S. Isidori tumulum venisset, coram eo adstans, clamavit ad Dominum alta voce: Tua est provincia, tuum est regnum, Domine, tu es super omnes Reges, tuo imperio omnia subjecta, quod te donante accepi, restituo tibi regnum, tantum animam in æterna jubeas luce collocari. His diets exutus regalibus ornamentis pro venia exorabat: Et recepta ab Episcopis pœnitentia, et extrema unctione, indutus cilicio, et cinere conspersus, duobus diebus in pœnitentiâ supervixit. THOM. BLANC. in *Psal.* II, n. 92.

Franciscani cum initio in tugurio derelicto extra urbem Assisium habitarent, et libris ad psallendum carentes, rogarent Patrem unum eruditum, quid de cruce Christi jugiter eis habebat sermonem, ut ipsos doceret orare, dixit: cum orabilis, dicite, *Pater noster*, et Adoramus te Christe, ad omnes Ecclesias tuas, quæ sunt in toto mundo, et benedicimus tibi, quia per crucem tuam sanctam redemisti mundum. Docuit præterea Deum laudare in omnibus, et ex omnibus creaturis præcipue honorare Sacerdotes. Servabant illi hæc diligenter, et ad omnes Ecclesias, et cruces, quas e longinquo videre poterant, se humiliter prosternebant. *In hist. Seraph. Relig.* I. I, c. IV.

S. Bruno ex Ragspurgensium familia post P. M. Leo IX, dictus, Norimbergam iturus a duobus nobilibus viris a Schwarzenburg invitatus, ut sacellum, quod in transitu esset situm, consecraret, ducta manu in modum crucis, sic ut equo, insedit, nulla alia admota cæremonia nobiles dimisit; illi haud dum rati sacellum consecratum una manus inflexione, rogaverunt, ut dignaretur in ipso templo consecrare templum. At ille, si non omnes consecrationis notas reversi in sacello videritis, revocate me, inquit. Nobiles reversi, omnia pro more indicia consecrati templi reperere. Templum scilicet, oleo delibatum, cruces, litteras in pulvere etc., coelivum utique ministerio. BAVAR., *Sanct.* vel. 1.

B. Bertha Henrici Hilpsteinii, et Berthæ filia, cœnobium, quod Biburgi extruxit,

ipsa adjuvit manu labore lapides, et cœmorta nudis pedibus apportando. Idem legitur de Matre Eberhardi Biburgensis Abbatis, post etiam Archiepiscopi Salisburgensis, quod exemplum plurimæ fœminæ tunc secuta, utrique se socias addidit. *Ibid.*

Narrat Sigonius fluvium Athesis anno 589, in Urbe Veronensi adeo inundasse, ut ad Ecclesiam S. Zenonis usque pertigerit, ubi tametsi porta paterent, ipseque fluvius ad fenestras usque Templi intumisset, ipsum tamen templum minime ingredi præsumpsit. Sic quoque S. Greg. Thaumaturgus montem quemdam, qui Ecclesiæ ejusdem, quem dictus Sanctus moliebatur erigere, fabricam impediabat, retro cadere, sufficientemque muris Ecclesiæ fabricandæ situm, et spatium indulgere jussit. CAR. SIG. in *ann.* 589, in *Italia.*

Est in oppido Mitivo templum S. Petro sacrum, quod dicitur Boemice Silwie, quod latine sonat in Silva: iverunt plures: quia illud templum magno miraculo nunquam ita potest hominibus repleri, quin plures capiatur. Ejus stupendi miraculi modum deprehensuri; nonnulli Nobiles conspirarunt, et subditos suos ad multa millia ad certum diem adduxere. Templum ipsum ferrea catena circumdederunt, visuri, nam forte parietes discederent, ut tanto populo locus superesset. Sed immota catena, immotisque parietibus, ingresso populo illo universo, superfuit locus pluribus ingressuris. In eo templo statua est S. Petri lapidea olim e terra eruta, quæ interdum dicitur fieri tam gravis, ut a nemine loco moveri possit: alias templo illo egressa, viatoribus in viis publicis occurbat. PATER ALBERTUS KANOSS. c. IX, *Notat.*

S. Clemens tertius Pontifex summus lib. I. Recognit, circa finem, testatur, se cum S. Petro visitasse sepulchra civitatis Jerusalem, quorum in uno duo Fratres Martyres erant sepulti; quod per singulos annos ipso die natalis eorum mirabiliter sponte sua dealbatur. *In Bapt. Signius de SS. Relig.* c. XXV.

Cum Petrus Apostolus multos a variis languoribus Antiochiæ contra Simonem Magum curasset, tantam Spiritus Sanctus in illa die gratiam suæ virtutis ostendit, ut omnes a minimo usque ad maximum una voce confiterentur Dominum, et ne multis immorer intra septem dies, plus quam decem millia hominum credentes Deo, bapti-

zati sunt, et Sanctificatione consecrati; ita ut omni aviditatis desiderio Theophilus, qui erat cunctis potentibus in civitate sublimior, et domus suæ ingentem Basilicam Ecclesiæ nomine consecraret in qua Petro Apostolo constituta est ab omni populo cathedra, et omnis multitudo quotidie ad audiendum verbum conveniens, credebatur sanæ doctrinæ quam sanitalum efficacitas affirmabat. CLEMENS. ROM. I. X, *Recogn. sui sin.*

In quodam loco ruris angusti, cum resposceret templum construi, rupes quedam vicini montis ex parte orientis abjecta, ex alia vero præterfluens fluvius spatium quantum Ecclesiæ sufficeret, denegabat. Et cum alius omnino non esset locus, omnesque molestiam gereret, quod solum ad construendum templum non haberent, Gregorius Neocesariensis Episcopus fide plenus pernoctasse in oratione dicitur. Et Dominum Jesum promissionis suæ admonuisse fideliter, qua dixit. Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Tolle te, et mitte te in mare, et fiet utique. Cumque hæc plena fide atque devotione deposceret, ad lucem coeuntibus populis, inventa est rupes importuna secessisse tantum, quantum spatii ad condendam quærebatur Ecclesiam. EUSEB. I. V, *Hist. Eccl.* c. XXVI.

Thomas Boxius Eugubius congregationis oratori presbyter scribit B. Mariam Magdalenam, et B. Martham ejus sororem, Massilian profectas, duo templa, quæ dicuntur adhuc ibi extare, alterum Christo, B. Mariæ Virgini alterum erexisse. BOX. *de Sign. Eccl.* I. IX, c. VI.

Constantinus Magnus Imperator, cum cognovisset, eos olim, qui idolorum errore tanquam furoris intemperis vecti fuerant, saluiferum monumentum defodisse, aggere multo molem altissimam excitasse, Calvarie, et resurrectionis vicinum circum circa locum occupasse, ut lapidibus ingentibus solum ejus contravisse, et oblivioni monumenta memoriæ sempiternæ mandarent, et templum præterea impudicæ deæ Veneris statuamque ejusdem ibi collocasse, virginico partu illudentes: ut qui eo loco debitum Christo honorem sibi præstandum statuissent, simulacro ei exhibere viderentur, processuque temporis oblivio veram premeret atque occultaret causam, quod nemini libere eo commeari, aut aliis rem indicare fas futurum esset: funditus templum ipsum erueri, aggeremque egestum quam longis-

sime a civitate projicere, ut qui sceleratis Sacrificiis contaminatus esset, jussit templum illud pulchritudine præcipue amplissimum magnificentissimumque extruere præcepit. Cujus adificationis institutionem Macario ejus templi Antistiti per litteras commisit. NICEPH. CALIST. I. I, *Hist. Eccl.* c. XXXVIII.

UTILITAS. — S. Maria Ægyptiaca vitam duxerat lubricissimam et libidinosisissimam, et tamen quando Hierosolymis templum, S. Crucis ingressa fuit, non tam ut adoraret, quam ut ab amassis suis adoraretur, Deus ibi cor ejus tetigit, mox ut pedem suum sacro templi illius limini intulit. Unde licet Psalmista dicat: *suscipimus misericordiam tuam in medio templi tui*, atamen peccatrix illa, ut ipsamet Zosimo sanctissimo Monacho retulit, dum in pressura ingentis ejusdem multitudinis hominum, urgendo templum ingredi conaretur, et juxta templi portam posita nulla ratione penetrare posset, quin potius se invisibili quadam virtute bis, terve ab Ecclesiæ foribus retrahi, et dimoveri experiretur, tandem in limine Ecclesiæ divinam erga se experta est pietatem, siquidem ad semetipsam conversa, suamque indignitatem considerans, atque ab invisibili quodam divinæ misericordiæ radio tacta, suscepit misericordiam suam, non in medio, sed in ingressu templi sui, docuit eam viam bonam, per quam ingrederetur, nam intrinsecus in corde suo compuncta vitam suam pro viribus emendare decrevit, pectusque suam percutiens et peccata sua amare deplorans ingressa est, talemque in se mutationem experta fuit, ut ex tunc vitam pœnitentem rigidam, et immaculatam, ut omnibus constat exorsa fuerit. MANSI, d. VI, n. 3.

IRREVERENTIA CASTIGATA. — S. Athanasius circa annum trecentiesimum quinquagesimum sextum refert, quod Constantio Imperatore Ariano Imperii hæbenas gubernante, multi dissoluti juvenes Alexandriam ingressi fuerint Ecclesiam, quorum unus ingenti cum petulantia in throno Episcopali se ad sedendum collocauit, ac demum eundem contemplabiliter a loco suo dimovere conatus fuit: omnes autem fornicarios ronchos, nulla majestatis loci sacri ratione habita dicebant e naribus: sed non diu adfuit ultrix Dei manus. Nam ut Azotii olim ausi Arcam tangere interibant, sedium tormentis prius excruciatii, ita quoque miser

iste ausus sedem convellere fragmento ligni inde in ventrem ipsius resiliente, et quasi ab ipsa ulsione impacto, sua intestina perforavit, et eadem vi, qua solum disrumpere conobatur, rupta alvo suo intestina effudit. S. ATHAN. *ep. ad solitarios*.

S. Greg. Turonensis alteri cuidam e phanatoribus, irrogato supplicio testimonium per sequentem perhibet a se conscriptam historiam: Cum Chilperici milites in homines passim desævirent, multi ad eorumdem declinandam barbariem, in Basilicam S. Vincentii confugientes, in eadem securos se futuros esse credebant. Milites autem in eandem Basilicam nusquam inventientes aditum, primo quidem Basilicæ foribus ligneis ignem admoverunt, nihil eis commodi præstaret, illas securi confregerunt: direptisque quæ in Basilicam intulerant, cunctis eorum bonis, gladio tandem omnes in Basilica repertos trucidarunt; sed non diu hæc remanserunt inulta, alii a dæmone correpti, nonnulli in flumine Garunnæ necantur, multi etiam a frigore occupati, diversis in partibus diversorum morborum genere vexabantur. S. GREG. *Tur. c. ci, de gl. Mart.*

Aretas Archiepiscopus circa annum 912, de Alexandro Imperatore scribit, quod ingentem die quadam ex naribus, et secretioribus corporis sui partibus sanguinis copiam egresserit, indeque mortuus sit, eo quod arroganter, et ex mero contemptu, contacto capite, Ecclesiam fuerat ingressus; Et quia alias sacram mensam, in templo spoliaverat, in mentis incidit delirium, a quo vix unquam postea sibi plene restitutus fuit. MANSI *loc. cit. n. 13.*

Narrat P. Thomas Blanch, cum iter per varias Provincias faceret, et doletet plurimum, in templis, jam nullam esse Christianorum modestiam, sibi ab insigni Societatis nostræ viro, qui P. Thomæ super ea re dolorem non ignorabat, sequens factum fuisse narratum: Cum Pater ille ante annos aliquot Tuli conciones haberet, rogatum se a Præfectis classis maritimæ, ut Turcam induceret ad fidem Catholicam amplectendam; erat is captivus, et ob egregiam indolem, ac fidelitatem omnibus carus. Pater, qui multos hæreticos ad fidem reducerat, aggreditur Turcam, quanta potest humanitate, num velit se de rebus Christianis edocentem audire: libertatem pollicitus, si Christo se adjungeret; At is actis modeste gratiis de sua

cura, atque studio, libere ei respondet, se jam prope statuisse fieri Catholicum; sed postquam in templis Christianorum tantam vidit licentiam in multis, quas obibat, uribus, certum sibi nunc esse, eam religionem non sectari; ubi Deus cæli, et terræ villifere, etiam in locis cultui suo dedicatis. Si (addebat) in nostris Moschæis, in quibus tamen non profitemur modo tam singulari, uti apud vos, Deum coli, levissime in modestiam, et reverentiam loci peccaremus, nemo nostrum graves admodum penas effugeret. Quæ reverentia, quam in religione nostra Divinitati tribuimus, me convincit: ibi plus esse lucis cælestis, ubi plus, et modestiæ, ac venerationis. THOM. BLANCH. *de Christ. modest. in temp.*

EXEMPLA PROFANA.

Oblata S. Francisco ovis ad B. V. de Portiuncula, fuit ei peccata, eam monuit, ut laudibus divinis intenderet, et ab omni Fratrum offensa caveret. Ovis autem jussa miraculose executus est. Nam audiens Choro cani, adfuit, et sponte genua curvavit, balans ante Aram B. Virginis, velut eam salutare; sub elevatione item genua flectebat, ique nemine docente. *Vita Franc.*, l. I, VIII.

S. Ambrosius scribit, Alexandro sacrificante Macedonum Rege, puerulum barbarum, qui ei lumen accenderat, excepisse ignem brachio, atque adusto corpore mansisse immobilem, nec dolorem prodidisse gemitu, nec tacito penam indicasse fletu, tanta in puero barbaro fuit disciplina reverentiæ, ut naturam vinceret; atque ille non deos qui nulli erant, sed Regem timebat. Quid enim timeret, eos qui, si idem ignis eos contigisset, arsisissent? S. AMBR. *l. III, Virg. prop. init.*

Seneca læsatur, ipsa quoque collapsorum templorum rudera, lapides, et cæmenta, a cæcis gentilibus in summa habita vix veneratione: Non magis, inquit, contemnitur sapiens, cum jacuit, quam sacrarum ædium ruina calcantur, quas religiose, æque, ac stantes adorant. *Seneca ad Alb. XXXI.*

S. Hieronymus Philosophos, Platonicos, et Stoicos, ut majorem in virtutibus moralibus facerent progressum, in domibus, quæ sacris locis vicinæ erant, commorari solitos fuisse, his verbis scribit: Platonicis et Stoicis in templorum locis, et porticibus versabantur, ut admoniti angustioris habitaculi sanc-

titate nihil aliud, quam de virtutibus cogitare. S. HIER. *l. II, cont. Jovin.*

De Turcis refertur, quod coenaculum montis Sion, in quo sanctissimum altaris Sacramentum institutum fuit, ingressuri, præ reverentia, qua locum illum venerantur, sese discalceant, nudisque illud pedibus ingredientibus, interdictum sibi esse persuadeant, ne oris sui salivam in illud expuant; habetque hæc veneratio suam ab antiqua quadam traditione originem, quæ inter Turcas circumfertur, quod nimirum Christus eodem in loco olim solemnem quandam instituerit Cæremoniam. *Novarin. ap. Mansi d. n. 7.*

Cyrus Rex Templum Jerosolymitanum denuo in honorem Dei fabricari, et restaurari præcepit, eumque in finem plurima subsidia subministravit: Protulit vasa templi Domini, quæ tulerat Nabuchodonosor de Jerusalem, et posuerat ea in templo Dei sui, omnia vasa aurea, et argentea, quinque millia quadringenta, *l. Esdra. v.*

Darius pariter Cyri exemplum imitatus, licet, et ipse idolatra esset, idem Dei templum honoravit, illud suis sumptibus pernici curando. MANSI, *l. c. n. 8.*

De Alarico Gothorum Rege in Annalibus Ecclesiasticis refertur, quod, tametsi in cunctis aliis actionibus barbarus esset, tamen, postquam post diuturnam obsidionem urbem Romanam potestati suæ tandem subjecisset, vetuit per edictum publicum, ne ulla iis inferretur molestia, qui securitatis causa ad loca sacra, et præcipue in SS. Petri, et Pauli confugissent Basilicam. Accidit autem, ut dum potens quidam Gothus per urbem oberrans in certa quadam domo Virginem sacram provectæ ætatis invenisset, omne aurum, et argentum ab ea sibi extradi postularit. Cui Virgo constanti fide, animoque, magno auri argenti que sibi quidem copiam esse, respondit, eandemque ei vindicandam ob oculos posuit (erant enim vasa sacra penes ipsam majoris securitatis causa in custodiam deposita, quæ haud sine divina inspiratione barbaris revelanda esse censuit) cumque barbarus hic Gothus ingentem hunc thesaurum summo stupore vidisset, Virgo Christi: En, inquit, hæc sunt vasa sacra S. Petri Apostoli, rape illa, si audes, et videbis, quæ inde tibi eventus sit secuturus; ego interea, quæ ad hunc thesaurum a raptoribus tuendum minime sufficio, illa quoque mihi reservare non præsumo. Bar-

barus autem hæc omnia ad Alaricum retulit, qui omnia prædicta vasa sacra ad Basilicam Principis Apostolorum sine mora deportari, præfatae quoque virginem, et omnes Christianos, qui prædicta vasa sacra ad Basilicam usque S. Petri comitariantur, eam omni securitate ab omnibus injuriis immuam tutari mandavit. Magna igitur cum pompa omnia illa vasa aurea, et argentea a diversis super caput imposita proximo itinere (cum domus præfata ab Ecclesia S. Petri procul posita esset) deportata fuerunt, stipantibus utrumque portatorum latus plurimis militibus, districtum in manu sua gladium tenentibus, decantatisque publice tam a Romanis, quam a Barbaris, in honore Dei hymnis, et canticis. BARON. *ann. 410, v. 21.*

Idem de quodam Maurorum belli Duce, viro sagaci, et experio, cui nomen Gabaon erat, refertur, eum suorum nonnullis præcepisse, ut, si Wandali exercitum moventes, aliquas orthodoxorum Ecclesias profanarent, ipsi easdem ab hostibus dehonestas repararent, et ad cultum Deo in eis debitum exsolvendum disponerent; dicebat enim, Deum Christianorum, qui ab orthodoxis colebatur, utique eastigaturum iniquos, qui illum offendunt, et auxiliaturum iis, qui ipsi fideliter serviunt: Cum igitur Wandali, Ariena labe respersi Ecclesias Catholicorum contaminassent, Gabaoni militantes exercitus iis recedentibus, easdem Ecclesias sic profanatas mundabant, et expoliebant, gratiasque, et odoratis suffitibus adimplebant, ipsos quoque Catholicos Sacerdotes suis denuo honoribus, et Ecclesiis restitutos, in pristinum dignitatis, et auctoritatis gradum reponabant; qua executione per sua facta, Gabaon adversus inimicos suos exercitum movit, magnumque in illis stragem edidit, adeo ut pauci ex iis ad domum propriam reverti possent. *Ap. Mansi, xi, n. 18.*

Orosius, et ex ipso S. Bernardinus de Pompeio Magno scribunt, quod, postquam viginti duos in Oriente Reges debellasset, multosque de omnibus inimicis suis, contra quos dimicaverat, retulisset gloriosos triumphos, tandem quoque Hierosolymam arcta obsidione diu cinctam invaserit, omnesque qui ad templum confugerant, occiderit illudque in stabulum equorum convertens, suos in eo equos collocavit: unde divino iudicio factum est, inquit S. Bernardinus, ut qui ante in omnibus victor erat, post hoc infeliciter victus fuerit. *Oros. et S. Bern.*

In quadam urbe Regni Regu vidit Rever. P. Mendozius Idolum, quod dictum est Deus, somni, quia sub capite habebat 48, pulvinaria e saxo, fuit idolum longum 90, pedes, et jacens uno brachio faciem tegebat. Rogati incolæ, cur Deos tam magnos effingerent, responderunt, quia Deus ipse esset magnus, decere eum magnis rebus representari. In eo Regno templum est cuius idolum dicitur ab incolis esse Deus cantum, et decem milium Deorum Dominum, dicuntque esse inibi totidem Deorum simulacra, quæ tamen numerare Patrem, qui inibit fuit, pingebat. *Ex litt. Malaca datis an. 1554.*

Templum Diane Ephesinæ 220, annis a tota Asia ædificatum est, in quo aliud quoddam miraculum erat columnæ 127, a singulis Regibus factæ, 60, pedum altitudinis. *Majolis in civit. col. xxv, f. 971.*

Templum Upsalæ tantæ erat venustatis, ut pavimentum, muri, columnæ auro tectæ, ipsum quoque tectum ex auro confectum fuerit, et catena insuper aurea totum templum ambiverit. *Ibid.*

Vespasianus Imperator in restitutione combusti Capitolii ruderibus purgandis manus primus admovit, ac suo collo quædam extulit. *Suetonius in vit. viii.*

In eo diplomate, quo Sinarum, ac Tartarorum Rex Xunchi anno 1600, templum a P. Adamo Schall Pecchini extractum honoravit, et legem Christi approbare se dixit, laudare, tandem subjungit: Ideoque ad perpetuam hujus rei memoriam hunc illius Ecclesiæ Titulam præfigo: Tun hiven hia Kim, id est, excellens penetrando celo locus. *Kirceus in China illustri p. 2, c. viii.*

Adstabat Christianorum sacrificio Rex Christianæ adhuc mansuetudinis ignarus, et quamquam sub ramalibus a sacerdote fieret, majestas nihilominus et latens mysterii Divinitas attonitum habebat, animoque suspensum. Inter hæc nobiles Ephesos ante mapalis ostium perstreptentes audit: ratusque violatam, ut non inepte interpretabatur, presentis Numinis majestatem non nisi adolescentium cæde posse expiari, rapi illico ad supplicium jubet. Luissent sanguine irreverentiam adolentes, nisi Lucitanus docuisset, Deo, ut quam maxime cordi sit reverentia, magis tamen adhuc mansuetudine illum delectari eo præsertim sacrificio, quod ineruentum esse sancivit. *Jo. Rho. l. III, c. 1, n. 7.*

SIMILITUDINES.

Sicut cælum Empyreum est locus contemplationis; ita Ecclesia materialis est locus orationis, non quod oratio, et contemplatio de necessitate determinent, vel exigant locum, sed quia sic decet, ut in loco altissimo habitent, qui Deo fruuntur, et in locum consecratum conveniant, qui Dominum deprecantur. *Dion. Carth. in lvi, Isa.*

Sicut is, qui eodem tempore, quo Henrico III, memoriale presentabat, cultum quoque in eum stringens, ipsum contrucidavit, paritica erat; ita quoque, si is, ad Ecclesiam orandi causa accedit, eodem tempore per irreverentiam, dissolutionem, et scandala sua, domum orationis profanat, Deum utique mortaliter offendit. *Mansi d. iv, n. 9.*

Sicut in Paradiso terrestri Deus vitæ arborem plantavit, qua mediante, homo in longissimum usque tempus producturus fuisset vitam quandam inalterabilem, et felicem; ita quoque divina, et infallibilis Providentia in Paradiso Ecclesiæ suæ, ad spirituales, et immortalem animarum nostrarum vitam promovendam, et confirmandam, arborem veræ vitæ plantavit: *Ego sum Panis vivus qui de celo descendi: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* De quo arbore multi servi Dei participantes ad nostram utilitatem quotidie multa operantur mirabilia. *Idem disc. vi, n. 5.*

Sicut arca Domini, et Dagonis idolum, sese mutuo in uno eodemque templo non compatiebatur; ita quoque quando sublata a locis sacris debita reverentia, diabolo potius, quam Deo, in iisdem servimus, a Deo proliquis deferuntur, quia domum Dei deceat sanctitudo. *Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? quæ conventio Christi ad Beliam? Idem disc. xiii, n. 4.*

MOTIVA.

Angelorum exemplum; de quo sic S. Bonaventura locutus est: Debet enim reverentia ipsi adstantibus exhiberi, et gloriosi angelici spiritus nobis adesse credendi sunt, cum divinis mancipamur obsequiis, vel officiis. In eodem sermone subiungit dicens: Non dubitare licet, ubi Dominici Corporis, et Sanguinis mysteria geruntur, supernorum civium adesse conventus, qui monumentum,

in quo venerabile Corpus positum fuerat, et jam resurgendo abscesserat, tam sedulis excubiis servaverunt; debet igitur eis adstantibus reverentia exhiberi. *S. Bonav., c. 1, de del.*

Paganorum exemplum; nam, ut Concilium Ephesinum ait, si falsa veterum paganorum religio, quæ, quidvis obvium pro Deo colebat, adeo superstitionis suæ servans fuit, ut altaria non quibusvis, sed sacerdotibus dumtaxat ad hoc institutis, committeret, neque fana sua rursus ubilibet, sed in arcibus, aliisque munitioribus locis tantum erigeret, ibique idola sua magna cum veneratione adoraret; quanto magis par est, nos religionem nostram, ut omni cum observatione, pietate, ac diligentia observare, tuerique nitamur, ad quos Deus ipse cum vero religionis cultu, celo interim non deserto, descendit. *Conc. Eph. h. v, c. xxi.*

Demonum exemplum; nam, teste Chrysostomo, domum, ubi repositum fuerit Iesus, timet diabolus, nec audet accedere; multo magis ubi reponitur Corpus Christi, et celebrantur divina mysteria: Idem quoque sanctus Doctor, Demones Ecclesiam ingredi minime præsumere, dicit: Extra Ecclesiam, inquit, stat diabolus quippe sacrum istud in ovile non audet intrare; ubi enim Christi grex est, lupus non comparet, sed foris stat. *S. Chrys., h. v, c. xxi.*

Brutorum exemplum; quod S. Ambrosius sequentibus verbis ob oculos ponit: Frequens sermo est, cum plurima ranarum murmura religiose auribus plebis obstrepent, sacerdotem Dei præcepisse, ut conticerent, et reverentiam sacræ deferrent orationi, tunc subito circumfusos strepitus quiescisse. Silent igitur paludes; homines non silebunt? Et irrationabile animal per reverentiam recognoscit, quod per naturam ignorat, hominum tantam esse immodestiam, ut plerique deferre nequeant mentium religioni, quod deferant aurium voluptati. *S. Amb., l. III, de Vir.*

Utilitas; quam paucis explicavit S. Carolus Borromæus his verbis: Hæc sacra loca elegit Deus, ut in iis fidelium orationes exaudiat; ut mediis Sacramentis suam nobis largiatur gratiam; ut mediante sacrosancto verbo suo prædicatu donis nos spiritualibus locupletaret. In sacris hisce locis per sacerdotes, aliosque ministros ecclesiasticos celestis beatorum Angelorum, et Sanctorum hierarchia representatur; eo fideles concurrunt, in

una fide, in uno spiritu, et quasi uno eodemque ore, tamquam unitis ejusdemque Ecclesiæ membra orationes suas unanimiter persolvant. Hæc et alia multa bona in Ecclesiis copiose recipimus. *(S. Car., p. 7, act. Med., fol. 1040.)* Cui consentiens S. Chrysostomus: Qui huc, inquit, cum fide, ac studio ventitat, innumeris thesauris ditatus accedit, et si tantum os aperuerit, omni suavitate continuo, ac spiritualibus opibus complebit illos, qui congressu ejus fruuntur, et si sexcenta ingruerint calamitates, omnes æquo animo feret, utpote qui ex scripturis divinis patientiæ, philosophiæque sufficientem occasionem hinc accepit. Et iterum: Neque vero tantum ex admonitione, sed etiam ex precibus, ex paterna benedictione, ex communi conventu. Præterque charitate, atque aliis sexcentis ex rebus, multa utilitate, atque omni oblectatione precepta, solet discedere, atque innumera bona domum reportare. *S. Chrys., t. I, h. lxx.*

ASCETICA.

In primis nosse debet Asceta causas, ob quas præcise templa intramus, quas S. Bonaventura his verbis indicat: Quatuor de causis intramus Ecclesiam: ut laudemus Deum, unde hoc: *Laudate servi Dominum;* quandoque, ut oremus: *Domus mea domus orationis;* quandoque, ut instruamur: *Venite ad me, et ego docebo vos;* quandoque ut reficiamur susceptione Sacramenti, quod in Ecclesia presentatur. *S. Bonav., in Ps. cxvii.*

Nosse debet, cur Ecclesia domus orationis vocetur; nimirum ob octo causas ab eodem Sancto indicatas; *Prima* est, quia ibi peccator recte orans obtinet peccatorum remissionem. *Secunda*, quia tentatus, ibi recte orans, obtinet liberationem. *Tertia*, quia contra sterilitatem obtinet ejusdem fecunditatem. *Quarta*, quod infirmus impetrat salubritatem. *Quinta*, tristis consequitur jucunditatem. *Sexta*, alienigena impetrat prosperitatem. *Septima*, conversus ad Deum habebit victoriam. *Octava*, quod captivatus adipiscetur incolumitatem, et quidem, ut idem Doctor Seraphicus notat, omnes hæc utilitates, quas in domo Dei consequimur, a Salomone III. *Reg., c. viii, et II. Par., c. vii,* speciatim expressæ fuere. Et pro his oculis beneficiis, inquit idem Seraphicus, quæ conferuntur in domo orationis, celebravit Judas Machabæus per octo dies solemniter dedicationis,

sicut dicitur. I. *Machab.* iv. *Idem* s. iv, *de dedec.*

Nosse debet, cur Ecclesia sit aptior ad preces Deo offerendas; id quod Hugo Card. sequentibus verbis indicavit: Notandum, quod locus sacratu Deo, et benedictus, aptior, et utilior est ad orandum. Primo, quia ibi magis excitatur devotio, et ferventior fit oratio. Item benedictio Episcopalis, et oratio ejus majorem efficaciam confert orationi ad impetrandum, quia associatur orationibus Ecclesie generalis: item quia Dominus domum sibi dicatam, et habitantes, et psallentes in ea, quadam speciali gratia custodit, et visitat. (HUG. GAR., in c. iv. Jo.) Cui consentiens Gerson: Sanctius inquit, et Deo placentius, et fructuosius est regulariter orare Deum in templis, et locis sibi dicatis, quam in aliis; hujusque asserti sui rationem his verbis assignat. Valor quippe orationum ibi factarum cumulat ex oratione generali, et loci majestate, ex qua fit devotionis major incitatio, propterea non absque grandi ratione sedula religio Patrum nostrorum particularia oratoria vetabat. GERS., t. II, de vit. Cl.

Nosse debet, Christum, dum jussit, ut in cubiculum pro oratione intremus, non præjudicasse Templorum frequentationi; nam ut S. Bernardinus bene advertit, ille cubiculum suum intrat, qui omnes humanos sensus ad interiora revocat: ille quoque ostium suum claudit, qui cordis cogitationes, ne extra vagentur, frangat; Unde hisce verbis Christus uniuscujusque privatam (quoad faciendam orationem) nequaquam domi Dei preferre voluit. S. BERN., t. II, s. x, art. 3, c. 1.

Nosse debet, cur templa auro, et aliis rebus pretiosis ornanda sint, id quod Rupertus Abbas his verbis indicat. Auro, et argento, lapidibus petiosis, pro posse fidelium, singulis in locis splendet festiva devotio; quæ, cum in sæcularibus ambitionis insignia sint, in Ecclesiasticis, et divinis rebus pietatis officia sunt; non quia Deum, quia spiritus est, plus aurea, quam lutea, plus gemmata, quam nuda, delectent corpora; sed quod homines, quod diligunt, cum Deo libenter offerunt, dilectione Dei, qua illud a se separant, quidquid illud sit, Deo pretiosum efficitur. RUPER. ABB., l. I, de div. of. ho., c. XXIII.

Nosse debet, quod magis decor, et ornatus interioris templi, seu animæ, procurandus sit, uti recte S. Augustinus monuit dicens: Decorem domus Dei, et locum Tabernaculi claritatis ejus diligimus, et nos ipsi sumus;

quid enim decor est Domus Dei, et locus Tabernaculi claritatis ejus, nisi templum ejus, de quo Apostolus dicit: *Templum enim Dei Sanctum est, quod estis vos;* sicut ergo in fabricis, cum eleganter, et magnifice construuntur corporalis noster mulectur aspectus; ita cum lapides vivi corda fidelium, charitatis vinculo contineantur, decor est Domus Dei, et locus Tabernaculi claritatis ejus (S. AUG. S. CCLVII, de temp.) Et alibi. Quamvis sancta sint templa, quæ videmus de lignis, et lapidibus fabricari, tamen plus apud Deum pretiosa sunt templa cordis, et corporis nostri, quia illa fiunt ab homine carnali, ista ab artifice mundi. (*Idem* S. CCLV, de temp.) Hinc, et Rupertus Tuitiensis Abbas circa populum Hebræum e Babylonia redeuntem observat, quod reversus de Babylonia populus altare tantum fecerat fortuitis (ut ait Hieronymus) et impolitibus lapidibus, absque templo, et putabant minorem esse cultum religionis, quia templo ornatus deerat; nec intelligebant, omnipotentem Deum non aurum, gemmasque, et hostiarum multitudinem querere, sed offerentium voluntatem. RUPER., l. I, de div. offic., c. XXIII.

MISCELLANEA, ET CONCEPTUS PRÆDICABILES.

QUALITAS. — Quærat nonnulli, cur potius Seraphini, qui supremæ hierarchiæ, et celsissimi chori eminentissimi Angeli sunt, tam ab Evangelista, quam a Propheta Evangelico, visi fuerint; et non potius alii spiritus inferiores, maxime quando de obsequio, et reverentia Deo, in throno majestatis confidenti exhibenda agitur? Sed facilis est responsio, si consideremus, quod quanto magis lumen est quod habent Angeli, tanto pariter magis in ipsis proportionaliter crescat, et augeatur eorum erga Deum reverentia. Et ideo observandum, quod de Angelis, qui Dominationibus comparati, minorem Dei habent cognitionem, dicatur, quod laudent Deum (*quem laudant Angeli*) Dominationes vero, quæ minus illuminatæ sunt, quam Potestates, adorare Deum dicantur: (*adorant Dominationes*) ad vero Potestates, quæ in cognitione Angelis, et Dominationibus superiores sunt, tremere dicantur: (*tremunt Potestates*) ac proinde Seraphini, qui cunctis spiritibus Angelis in lumine, seu cognitione infinite illius Majestatis præcellunt, merito Isaie adeo venerabandi, et obsequiosi ante

thronum Dei in templo residentis, exhibiti fuerunt, ut nimirum ab ipsorum Angelico exemplo discamus, quam sit immensa, et inexcusabilis irreverentiæ nostræ enormitas, et gravitas, qui non solum Angelis, quibus loca divino cultui consecrata plena sunt, nullum respectum deferimus; verum etiam ne ipsum quidem Deum, quem adorant Dominationes, tremunt Potestates, prout par est, reveremur et colimus, et tamen Christiani sumus magnoque fidei lumine illuminamur, ac proinde mirum non est, si suo quoque tempore rigidius puniamur; unde cuilibet illorum Christianorum dici poterit: *Sicut lumen ejus, ita et tenebræ ejus.* MAXS., disc. III, n. 10.

Alia questio est, cur Seraphini, quos vidit Isaias, faciem velarint; hi vero quos Joannes viderat, id minime faciebant, et tamen utroque in loco Seraphini clamabant: *Sanctus etc.* et respondetur diversitatis rationem esse, quia Joannes Seraphinos illos ante thronum Dei in celo Emyreo circumstantes conspexit: Isaias vero illos vidit in templo Hierosolymitano; illi autem, qui in Paradiso erant, nullam habebant faciem suam velandam causam, eo quod nihil ibi videatur, quod offendere possit: *Nihil coinquinatum intrat in Regnum celorum.* In templo autem plurima ejusmodi offendenda conspiciuntur, et ideo purissimi illi Spiritus suam obtegebant faciem: ne populi illius in Ecclesia irreverentiam, scandala, dissolutiones videre cogerentur, de quo populo idem Isaias ait: *Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate!* In medio populi polluta labia habentis ego habito. *Ibid.*

B. Albertus Magnus quatuor templi Hierosolymitani atria fuisse observat, videlicet atrium interius, in quo altare holocaustorum positum erat, in quod solis Sacerdotibus, et Levitis ingredi licebat. Secundum erat, in quod seculares illi, qui mundi erant, solum ingrediebantur, ut ad prædicti atrii fores suas Deo oblationes immolarent. Tertium atrium illud erat, in quod etiam mulieribus, quæ munde erant, ad faciendas orationes suas, aditus liber patebat: Quartum atrium immundorum, in quod etiam Gentiles aliquando intrabant, et in illo animalia vendebantur jussu Sacerdotum; adeoque hic vendentium, et ementium mercatus, ex Sacerdotum, non tam permissione, quam jussu, non fiebat in sanctuario, nec in atrio interiori, sed in ultimo, et infimo institueba-

tur. Et tamen idem Albertus ait: Non erat licitum, quia Domino fuit dedicatum; unde facile arguere licet, quantum divina punitione justius corripiantur fideles Christiani, qui Deum in ipsomet Sanctuario, in illo scilicet loco, in quo jam non Arca, sed sanctissimum Corpus Christi a caelestium Spirituum hierarchiis cum metu, et tremore adoratur, asperrantur, vilipendunt, variisque irreverentiæ, et scandali generibus contumeliantur. B. ALBER. M. in Joa.

In Levitico poena quædam describitur, quam divina Justitia Nadab, et Abiu summi sacerdotis Aaronis filiis, immisit: Dum enim hi in ministerio suo se exercentes, ut Deum pro suis, aliorumque peccatis placerent, ad incensum Deo offerendum (quod ad sacerdotum munus proprie pertinebat) sese accingerent, accidit, ut ab igne cœlitus descendente vivi combusti, et consumpti fuerint: *Egressusque ignis a Domino devoravit eos.* Sed quodnam, obsecro, delictum eorum fuit, ob quod tanta cum severitate a Deo castigati fuerunt? Nimirum pro adolendo incenso igne prophano, et communi, non vero sacro usi fuerant: Et hoc proprie est delictum, quod hodie singulis diebus multi Christiani parum timorati committunt, tametsi enim in Ecclesiis frequenter esse, inibi longam moram trahere videantur, attamen fulminum indignationis, et ire divine rei fiunt. Et causa est, quia qui cordium suorum thuribus ignem sacrum, id est, desideria, et affectus pietatis, religionis et devotio-nis immittere, eoque sine Ecclesiis ingredi debeant, ut divine majestati cultum, et obsequium debitum exhiberent, atque ex bonis, quæ ibi dispensantur, eximie proficerent, corda sua e contra lascivo, et impuro amore succendant, nec quicquam aliud cogitant, quam ut carnales appetitus suos nutrire, et fovere possint. Deum interea, ejusque Sacramenta parum, aut nihil curantes, qui proinde ab ira Dei valde sibi cavere debent. MAXS., disc. XVI, n. 11.

Difficiliter quidem credi potest, quod de antiquo Salomonis templo narratur, verum tamen, quidquid Sacra Scriptura perhibente asseritur, in dubium vocari penitus nequit. In illa namque fabrica ter milleni, et trecenti opificum Magistri, et octingenta tria millia artificum, quos Rex Tyri miserat, et totidem ab Ægypti Rege missi laborabant et tamen in hac innumerabili murariorum, lapidatarum, et fabrorum ferrariorum multitudine,

in tam varia tot instrumentorum ex ferro, et chalybe confectorum, limarum, martellorum, serrarum, trullarumque congerie, unicus duntaxat, Regis nutus sufficiebat, ut ne vel minimus uspiam audiretur laborantium strepitus: *Malleus et securis, et omne ferramentum non sunt audita in domo, cum edificaretur.* At vero dicite fideles, numquid verum est, quod *ecce plusquam Salomon hic?* Et tamen Redemptor noster per tot decreta, tot Canones Synodos, Concilia, Leges Ecclesiasticas a fidelibus suis hactenus obtinere non potuit, ut in Domo sua linguas suas refrænerent, caverent garrulitatem strepitus, et venerabundi inibi, et reverenter morarentur. Qua in re Pagaani nos utique confundunt, de quibus Seneca scribit, quod eo tempore, quo divina Diis suis obsequia persolvebant, præconis officium fuerit, ut omnes divinis assistentes, fanum circummeando, modestie, et silentii his verbis commonefacerent: *Favete linguis, silentium observate.* *Ib.* disc. XVII, n. 1.

Rupertus Abbas prolixo quodam discursu detonat adversus templum Jerosolymitanum, utpote quod cum omni sua magnificentia, divitiarum amplitudine, et infausta, quam penes universum mundum habebat, veneratione, postquam tanto cum dispendio, ingentiumque thesaurorum plusquam regio sumptu fabricatum fuisset, impedire nequivit, quin illud per manum exercitus Babylonici accenderetur, et penitus conflagraret. Erudiendus namque erat mundus, inquit venerabilis hic Abbas, cætenus juvenis, et luxuriosus, ne putaret, quod habitator ærorum Deus auro templi manufacti, vel civitatum opibus delectetur, et non potius hominum fide, et bonis operibus, quibus intus in anima templum illi præparatur, quo solo delectetur, ubi adoretur, in quo videri, præsens agnosci dignetur, sine quo frustra foris lampadibus, vel auro templi manufacti requiratur. *RUPERT.*, l. I, in c. II. *Jerem.*

Observant aliqui, quod S. Petrus aliquanto spatio a Salvatore super mare ambulante remotis, postquam magna cum fiducia dixisset: *Jube me ad te venire super aquas;* liquidum illud elementum generosa fide calcare ceperit, cumque ad Christum propinquis accessisset, impetuosis quemdam, validumque ventum sentiens, metu gravi percussus fuerit: propter quod Christus illum increpavit dicens: *Modicæ fidei quare dubitasti?* ubi D. Chrysostomus ait: *Magna cum fidu-*

cia in aquas descendit, ad ventorum autem impetum, animi magnitudinem retinere non potuit, præsertim cum jam prope Christum esset: maxime autem proposito nostro deservivint sequentia ejusdem sancti Doctoris verba: *Nihil certe prodest, loco juxta Christum esse, si fide non sis; quid enim prodest, si domum Dei frequenter visites, ubi Sacramenta administrantur, ubi colorum thesauri dispensantur, ubi signatura est gratiæ, ubi Deus ipse corporaliter præsens assistit, si qui eo accedere debeas, ut bonis hisce locupletaveris, eo te cum intentione Deum per scandala, et dissolutionem injuriis afficiendi, Domumque ejus sanctam prophandam, conferras?* S. CHRYS. *hom. LI in Evan.*

TEMPUS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est juxta Aristotelem, numerus motus secundum prius, et posterius; seu, ut alii explicant, est quantitas continua certo partium numero circumscripta, per se apta mensurare motum. (*ARIST.*, l. IV. *Physic.*) Unde veteres pinxerunt tempus super globum stans, quia semper rotatur: alas in plantis gerens, quia semper avolat: novæulam in manu gerens, quia omnia conficit: fronte capillatum, et retro calvum, quia instans solum capi potest, elapsum autem revocari nequit. *Fab. conc. VI, in festo S. Cath.*

DIVISIO. — Dividitur in *Præteritum, Præsens, et Futurum*, de quibus Apostolus locutus est dicens: quæ quidem retro sunt, obliviscens, ad ea vero quæ sunt priora, extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis. *PHILIPP.* III, 13.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. *II. Cor.* VI, 2.

Tempus breve est: reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, sint, tamquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi. *I. Cor.* VII, 29.

Senectus autem venerabilis est non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, et ætas senectutis vita immaculata. *Sap.* IV, 8.

Omnia tempus habent, et suis spatiis transeunt universa sub celo. *Ecc.*, c. III.

Omni negotio tempus est, et opportunitas, et multa hominis afflictio. *Ibid.*, c. VIII.

Non est vestrum, nosse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. *Act.* I.

Est tacens non habens sensum loquela; et est tacens, sciens tempus aptum. *Ecc.*, c. XX, 6.

Vocavit adversum me tempus. *Thren.*, c. I.

In timore incolatus vestri tempore conversamini. *I. Petr.*, c. I.

UTILITAS. — Momentaneum hoc, et leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. *II. Cor.*, c. IX.

TEMPORIS USUS. — Videte, Fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt (id est miseri, et ærumnosi). *Ephes.* V, 15.

Non defraudetis a die bono, et particula boni doni non te prætereat. *Ecc.* XIV, 14.

Filii conserva tempus, et devota malo. *II. IV, 15.*

Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime ad domesticos fidei. *Gal.* VI, 10.

Ambulate, dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant. *II. XII, 35.*

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Quid familiaris, et notius commemoramus, quam tempus! et intelligimus utique, cum id loquimur: intelligimus etiam, cum alio loquente id audimus. Quid ergo est tempus? si nemo ex me quærat, scio: si explicare velim quærenti, nescio. *S. AUG.* l. I, *conf.*, c. I.

Nihil pretiosius tempore, et heu nihil hodie vilius reputatur. Transeunt dies salutis, et nemo reogitat. Nemo sibi perire diem, et nunquam rediturum causavit: sed, sicut capillus de capite, sic nec momentum peribit de tempore. *S. BERN.*, s. *ad Scholar.*

Quid est redimere tempus; nisi, cum opus est, etiam detrimento temporalium commodorum, ad æterna quærenda, et capessenda, spatia temporis comparare? *S. AUG.* *ho. I, in tr. L.*

Ne dicas, priora tempora meliora fuere, quam nunc sunt: virtutes faciunt dies bonos, vitia malos. *S. HIER.*, in c. XIV. *Ecc.*

O vita præsens, quam multos decipis, quæ dum cognosceris, nihil es; dum videris, umbra es; qui te quærunt, non te cognoscent; et qui te cognoscent, non te quærunt; qui te fugiunt, ipsi te intelligunt. Vera non est via, quam tu ostendis, fugitiva est velut somnium. Aliis ostendis te longam, ut perdas in finem; aliis largam, ut faciant, quæcumque volunt; aliis angustam, ut non faciant bonum; aliis tristem, ut non consolentur de bono. Hæc sunt duodecim pericula, quibus Psalmista in persona hujusmodi peccatoris dicit, *pericula inferni invenerunt me.* *S. BERN.*, t. I, s. XIII, art. 3.

Unaquæque res eo magis diligenda est, quo plurius esse cognoscitur; præstat quippe æstimationem rei ipsius agnita virtus, quæ tunc apparet amabilis, cum primæ innititur veritati, et quæsu suo loquenteles suos esse facit in celo. Hinc indulti temporis pretiositas commendatur. *S. LAUR. Just. de vit. solid.*, c. X.

Dissipat substantiam suam, scilicet tempus, quod est majoris pretii omnibus aliis rebus mundi, quia tempus tantum valet, quantum Deus; quia si Diabolus haberet unum modicum tempus, in quo posset ponitè, et sic nos, ipse salvaretur, et acquireret Deum, et per consequens tantum valet tempus, quantum Deus. *S. BERN.*, t. IV, *serm.* XVIII, p. 1.

Tam pretiosum est tempus, quod damnati darent omnes thesauros mundi, si haberent in potestate sua, pro habendo momentum temporis, in quo possent penitere, et evadere tantas pœnas. *S. ANTONIN.*, p. 2, t. IX, c. XIV, § 1.

Heu! quam mortalium est ista plangenda conditio, detestanda cœcitas, infelicitas fugienda. Abutuntur perversi homines naturalibus bonis; veniæ tempus otiose conversando consumunt. O si agnoscerent, quanti æstimandum sit, quod sine consideratione amittunt. Cæterum quid pretiosius tempore? quid, quæso illo fructuosius? quid carius? quid excellentius? quidve amabilius? sed, proh dolor! pene ab omnibus nihil habetur vilius, nil tractatur inutilius, nil indignius possidetur. *S. LAUR. JUST.* l. c.

Vita nostra quasi mercatus est, cuius tempus cum abierit, tempus amplius non erit emendi, quæ velis. Non debemus perdere occasionem redimendi tempus, quando nobis offertur, secus incurremus periculum perendi lucrum, quod facere possumus,